

Кәсіптік стандарт: «Суды алу және дайындау»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы:
2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:
 - 1) Сумен жабдықтау – жер үсті немесе жер асты суларын тұтынушыларға қажетті мөлшерде және тиісті сапада беруге бағытталған іс-шаралар жиынтығы.
 - 2) Су қорғау аймағы – су объектілерін ластанудан, бітелуден және сарқылудан қорғауға арналған шаруашылық қызметті қатаң шектейтін жағалау белдеуі (аймағы)
 - 3) Су дайындау – су тұтынушылардың талаптарына сәйкес оның сапасын келтіру үшін табиғи суды өңдеудің технологиялық процестері.
 - 4) Жер үсті сулары – жер үсті су объектілерінде тұрақты немесе уақытша түсетін сулар.
 - 5) Су алу – кең мағынада-су қоймасынан, су ағынынан немесе жер асты су көзінен су алу. Тар мағынада-өзеннен, су қоймасынан су бұру, суару, гидроэнергетикалық және басқа жүйелерге жер асты суларын немесе суды тартып алу жөніндегі инженерлік құрылым
 - 6) Жер асты сулары – су, оның ішінде жер асты су объектілеріндегі минералды су.
 - 7) Су сапасының нормалары – суды пайдаланудың нақты түрлері үшін сапа көрсеткіштерінің белгіленген мәндері
 - 8) Су бұру жүйесі – елді мекендер мен өнеркәсіптік кәсіпорындардың шегінен тыс Ағынды суларды жинауға, бұруға, оларды тазартуға және зарарсыздандыруға арналған инженерлік құрылыстар кешені.
 - 9) Су ұңғымасы – жер асты суларын алуға арналған ұңғыма. Әдетте су ұңғымасы корпус құбырларымен және сүзгімен жабдықталған.
 - 10) Ағынды сулар – су объектілеріне оларды пайдаланғаннан кейін немесе ластанған аумақтан түскен (оның ішінде жаңбыр және еріген сулар) белгіленген тәртіппен ағызылатын су.
 - 11) Су жинау құрылысы – су қоймасынан, су ағынынан немесе жер асты су көзінен су құбырына су алуға арналған гидротехникалық құрылым.
3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады
 - 1) –

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Название профессионального стандарта: Суды алу және дайындау
5. Кәсіптік стандарттың коды: Е37000005
6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:
 - Е Сумен жабдықтау; қалдықтарды жинау, өңдеу және жою, ластануды жою бойынша қызмет
 - 37 Ақаба суларды жинау және өңдеу
 - 37.0 Ақаба суларды жинау және өңдеу
 - 37.00 Ақаба суларды жинау және өңдеу
 - 37.00.0 Ақаба суларды жинау және өңдеу
 - Ф Құрылыс
 - 42 Азаматтық құрылыс
 - 42.2 Үлестіруші инженерлік имараттардың құрылысы
 - 42.21 Құбырлар құрылысы
 - 42.21.2 Сумен жабдықтау және кәріз жүйелеріне арналған құбырлардың құрылысы
7. Краткое описание профессионального стандарта: Су алу және дайындау жүйелерінің жекелеген элементтерін жобалау; су алу, Су дайындау объектілерін монтаждау, баптау, сынау, жөндеу және техникалық қызмет көрсету; жаратылыстану және техникалық ғылымдар саласындағы жаңа құрылыстарды, жабдықтарды, технологиялық процестер мен зерттеулер мен әзірлемелерді әзірлеу және игеру.
8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:
 - 2) Су құрылыстарын қараушы - 2 уровень ОРК
 - 3) Химиялық реагенттерді даярлау жөніндегі аппаратшы - 3 уровень ОРК
 - 4) Су сорғы станцияларының машинситі (моторшы) - 4 уровень ОРК
 - 5) Ұңғымаларды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі мастер - 4 уровень ОРК
 - 6) Су құбырлары желісін (құбыр жолдары), арналарды жөндеу жөніндегі мастер - 5 уровень ОРК
 - 7) Су құбырлары-кәріз шаруашылығы жабдықтары мен құрылыстарын пайдалану және жөндеу жөніндегі инженер - 6 уровень ОРК
 - 8) Талдаушы, судың сапасын қорғау - 6 уровень ОРК
 - 9) Инженер-зерттеуші - 6 уровень ОРК
 - 10) Әзірлеу(жаңа өнімдерді) жөніндегі басшы - 7 уровень ОРК

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

10. Кәсіптің карточкасы «Су құрылыстарын қараушы»:			
Топтың коды:	9312-2		
Қызмет атауының коды:	9312-2-005		
Кәсіптің атауы:	Су құрылыстарын қараушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	2		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	БТБА Су құбыры-көріз желісін қараушы (63)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: негізгі орта білім	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7126-9-008 - Су қоймалары мен тіреуші гидротораптарды аралап шығушы-қараушы 7126-9-009 - Магистральдық каналдар мен құбырларды аралап шығушы-қараушы (су аралап шығушысы)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Гидротехникалық құрылыстардың (ГТҚ) техникалық жай-күйіне және олардың қоршаған ортаға әсеріне жүйелі бақылауды қамтамасыз ету, авариялық жағдайлардың туындауын болдырмау және сенімді пайдалану үшін жағдайлар жасау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Гидротехникалық құрылыстардың жай-күйіне көзбен шолып бақылау жүргізу 2. Гидромелиорациялық жүйелердің ГТҚ жай - күйіне аспаптық бақылау жүргізу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Гидротехникалық құрылыстардың жай-күйіне көзбен шолып бақылау жүргізу	Дағды 1: Көзбен шолып бақылау жүргізуге дайындық	Машықтар:	
		1. Мүкәммалдар мен аспаптардың қажетті тізбесін, сондай-ақ жеке қорғау құралдарымен жинақтау. 2. Бақылау нәтижелерін рәсімдеу үшін қажетті формаларды таңдаңыз. 3. Электрондық жазу және байланыс құралдарын, сондай-ақ көлік құралдарын пайдалану.	
		Білімдер:	
		1.Қызмет көрсетілетін аудандағы шектеу және тыйым салу белгілерінің, өлшеу құралдарының, құрылғылардың орналасқан жері. 2. Өлшеу құралдарының мақсаты мен жұмыс принципі. 3. Есептерді алу ережелері. 4. Қайталама аппаратураны пайдалану ережесі. 5.Далалық журналдарды жүргізу және бақылау нәтижелерін өңдеу тәртібі. 6. Қауіпсіздік техникасының негізгі ережелері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	

	<p>Дағды 2: Гидротехникалық құрылыстардың конструкцияларында ақауларды тіркеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құрылыстарды, негізгі құрылымдық элементтерді және іргелес аумақты аралау және тексеру. 2. ГТС пайдалану сенімділігін төмендететін ақаулар мен қолайсыз процестерді анықтаңыз. 3. Құрылымдар мен оның элементтерінің бетонының зақымдануын анықтаңыз. 4. Бақылау журналын жасаңыз. 5. Жұмыстарды жүргізу кезінде еңбекті қорғау талаптарын орындау. 6. Орындалатын жұмыстардың сипатына қарай Жеке қорғаныс құралдарын қолдану. 7. Алғашқы өрт сөндіру құралдарын қолданыңыз. 8. Зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гидротехникалық құрылыстардың, өндірістік ғимараттардың жай-күйіне бақылау жүргізу кезеңділігі. 2. Пайдалану кезеңінде құрылыстарды көзбен шолып бақылау құрамы. 3. Стихиялық құбылыстар мен аварияға дейінгі жағдайлар жағдайында ГТҚ-ға бақылау жүргізуге қойылатын талаптар. 4. Бақылау жүргізу кезіндегі технологиялық карталар мен маршруттар сызбалары. 6. Далалық журналдарды жүргізу ережелері. 7. Бақылау жүргізу бойынша нұсқаулық құжаттар мен әдістемелік ұсынымдар. 8. Гидротехникалық құрылыстарды аралаушылар үшін қажетті көлемде еңбекті қорғау, өнеркәсіптік және өрт қауіпсіздігі талаптары. 9. Шектеу және тыйым салу белгілерінің орналасқан жері. 10. Авариялық жағдайлар туындаған кездегі іс-қимыл тәртібі.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
	<p>Дағды 3: Бақылау нәтижелерін қорыту және есеп дайындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бақылау журналын жасаңыз. 2. Бақылау нәтижелерін жүйелеу үшін нұсқаулықты қолданыңыз. 3. Бақылау нәтижелерін рәсімдеу және қорытындылау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ГТС сүзу және температуралық режимі, олардың жобалық мәндері. 2. Бақыланатын диагностикалық көрсеткіштердің критерийлік мәндері (ГТҚ қауіпсіздік критерийлері) және олардың мақсаты. 3. Далалық журналдарды жүргізу және визуалды бақылау нәтижелерін өңдеу ережелері.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Гидромелиорациялық жүйелердің ГТҚ жай - күйіне аспаптық бақылау жүргізу</p>	<p>Дағды 1: Бақылау нәтижелерін қорыту және есеп дайындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әр түрлі факторлардан туындаған ақаулардың сипатын бағалаңыз. 2. ГТС бақылауларының деректерін қайта есептеу арқылы тиісті өлшем бірліктеріне құрылымдау және келтіру. 3. Аспаптық бақылаулардың нәтижелерін тіркейтін құжаттарды рәсімдеу. 4. Бақылау нәтижелерін жүйелеу үшін нұсқаулықты қолданыңыз. 5. Бақылау нәтижелері бойынша есептер жасаңыз.

	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бақыланатын диагностикалық көрсеткіштердің критерийлік мәндері (ГТҚ қауіпсіздік критерийлері) және олардың мақсаты. 2. Бақылау жүргізу және аспаптық бақылау нәтижелерін өңдеу ережелері. 3. Есеп беру нысандары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 2: Аспаптық бақылаулар жүргізуге дайындық	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жабдықтардың, аспаптардың және басқа да өлшеу аппаратураларының, сондай-ақ жеке қорғаныс құралдарының қажетті тізбесін жинақтау. 2. Жұмысқа қажетті құрал мен өлшеу құралдарының жарамдылығын тексеріңіз. 3. Бақылау нәтижелерін рәсімдеу үшін қажетті формаларды таңдаңыз. 4. Бақылау аумағында өлшеу аппаратурасын орнату және баптау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құрылыстар мен өндірістік ғимараттарды аспаптық бақылаулардың құрамы, бақыланатын жұмыс көрсеткіштерінің және ГТҚ жай-күйінің тізбесі. 2. ГТС сүзу және температуралық режимі, олардың тәртібі мен нормалары. 3. Стихиялық құбылыстар мен авария алдындағы жағдайлар жағдайында ГТС байқауларын жүргізуге қойылатын талаптар. 4. Бақылау-өлшеу аппаратурасын (ҚИ) орналастыру схемалары. 5. Өлшеу кезінде технологиялық карталар мен маршруттардың сызбалары.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 3: Гидротехникалық құрылыстардың конструкцияларындағы ақауларды өлшеу және тіркеу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ГТС - да орнатылған КИА-ның өртүрлі түрлерінің көрсеткіштерін алу. 2. ГТС және басқа құрылыстардың жай-күйін бақылау үшін қолданылатын өлшеу құралдарын пайдалану. 3. Алынған бақылау деректерін тіркеу үшін ақпараттық-диагностикалық жүйені (IDS) пайдаланыңыз. 4. Жұмыстарды жүргізу кезінде еңбекті қорғау талаптарын орындау. 5. Орындалатын жұмыстардың сипатына қарай Жеке қорғаныс құралдарын қолдану. 6. Алғашқы өрт сөндіру құралдарын қолданыңыз. 7. Зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету.

	Білімдер:		
	1. Гидротехникалық құрылыстардың (ақпараттық-диагностикалық жүйенің) жай-күйін бақылаудың автоматтандырылған жүйелерінің жұмыс принципі. 2. Қызмет көрсетілетін өлшеу құралдарының тізбесі, мақсаты және жұмыс принциптері. 3. КИА көрсеткіштерін алу ережелері, әдістері мен әдістері. 4. КИА-ның жұмыс істеу принципі мен құрылымы және оны пайдалану мен қызмет көрсету ережелері. 5. Бақылау жүргізу бойынша нұсқаулық және әдістемелік ұсынымдар. 6. Еңбекті қорғау, өнеркәсіптік және өрт қауіпсіздігі талаптары. 7. Өлшеу құралдарымен және құрылғылармен жұмыс істеудің қауіпсіздік негіздері. 8. Алғашқы көмек көрсетілетін жағдайлардың тізбесі. 9. Алғашқы көмек көрсету жөніндегі іс-шаралар тізбесі.		
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жеке жауапкершілік Командада жұмыс істей білу Тұлғааралық қарым-қатынас қабілетіне ие болу Владеть навыками здоровьесбереженияДенсаулық сақтау дағдыларын меңгеру		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	Химреагенттерді дайындау және тиеу жөніндегі аппаратшы	
	4	Су сорғы станциясының машинисі (мотористі)	
11. Кәсіптің карточкасы «Химиялық реагенттерді даярлау жөніндегі аппаратшы»:			
Топтың коды:	8189-0		
Қызмет атауының коды:	8189-0-003		
Кәсіптің атауы:	Химиялық реагенттерді даярлау жөніндегі аппаратшы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	БТБА 2-бөлім, 3-тармақ. Химреагенттерді дайындау және тиеу жөніндегі аппаратшы (9)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Химиялық реагенттер қоймасының жабдықтарына қызмет көрсету, реагенттерді тиеу.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Химиялық реагенттер қоймасы мен реагенттік шаруашылықтың жабдықтарына қызмет көрсету 2. Химиялық реагенттерді дайындау және тиеу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Химиялық реагенттер қоймасы мен реагенттік шаруашылықтың			

жабдықтарына қызмет көрсету	Дағды 1: Шандардың, бункерлердің, цистерналардың жұмыс тәртібін реттеу	Машықтар: 1. Контейнерге химиялық реагенттерді түсіру және тиеу. 2. Жұмыстарды жүргізу кезінде жабдықтың техникалық параметрлерін ескеріңіз. 3. Құрғақ химреагенттерді тиеу және мөлшерлеу.
		Білімдер: 1. Реагенттерді түсіру және дайындау тораптарының технологиялық схемалары. 2. Қызмет көрсетілетін жабдықтың құрылымы туралы негізгі мәліметтер. 3. Реагенттер мен Сүзгіш заттардың құрамы мен қасиеттері. 4. Еңбекті қорғау ережелері мен нормалары, қауіпсіздік ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Сорғылардың, араластырғыштардың және тиеу-түсіру тетіктерінің жұмыс тәртіптерін реттеу	Машықтар: 1. Жүктеу деңгейін визуалды бақылау. 2. Дозалау және айдау сорғыларына қызмет көрсету. 3. Тиеу-түсіру жұмыстарын орындау.
		Білімдер: 1. Қызмет көрсетілетін аппараттардың, сүзгілер мен механизмдердің құрылысы туралы негізгі мәліметтер. 2. Қалыпты және авариялық жағдайларда механизмдерді іске қосу және тоқтату тәртібі мен ережелері. 3. Еңбекті қорғау ережелері мен нормалары, қауіпсіздік ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 3: Реагенттер ерітіндісінің химиялық су тазартуға үздіксіз берілуін қамтамасыз ету	Машықтар: 1. Түсіру-көтеру операцияларын жүргізу. 2. Химреагенттерді уақытша құбыр арқылы беруді орнату. 3. Химиялық реагенттер мен материалдарды қолмен жеткізу операцияларын орындаңыз. 4. Қауіпсіздік ережелерін сақтау.
		Білімдер: 1. Су құбырларының, крандар мен клапандардың орналасуы. 2. Химреагенттермен жұмыс істеу кезіндегі сақтық шаралары. 3. Тұздар, қышқылдар, сілтілер ерітінділерінің физика-химиялық қасиеттері. 4. Еңбекті қорғау ережелері мен нормалары, қауіпсіздік ережелері. 5. Күшті және улы заттарды сақтауға арналған жабдықтар мен қоймаларды ұстаудың санитарлық ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Еңбек функциясы 2: Химиялық реагенттерді дайындау және тиеу	Дағды 1: Реагентті шаруашылыққа және механизмдерге қызмет көрсету бойынша жұмыстарды орындау

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Күшті және улы заттарды сақтауға арналған жабдықтар мен қоймаларды ұстаудың санитарлық ережелері. 2. Реагентті ыдысқа салу ережесі. 3. Ылғалды сақтау кезінде коагулянт ерітінділерінің концентрациясы. 4. Улы заттармен жұмыс істеу ережелері. 5. Еңбекті қорғау ережелері мен нормалары, қауіпсіздік ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 2: Режимдік картаға сәйкес реагенттердің ерітінділерін дайындау бойынша жұмыстарды орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өкті сұйылтыңыз. 2. Өк сүтін дайындаңыз. 3. Қолданылатын реагенттер атауларының саны үшке дейін әртүрлі Реагенттерді дайындау бойынша жұмыстарды орындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Реагенттер мен Сүзгіш заттардың құрамы мен қасиеттері. 2. Ыдыстар мен аппаратураларды тазалау және жуу ережесі. 3. Сақтау қоймаларын жабдықтау мен ұстаудың санитарлық ережелері. күшті және улы заттар. 4. Еңбекті қорғау ережелері мен нормалары, қауіпсіздік техникасы және жеке қорғаныс құралдарын қолдану ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 3: Химиялық реагенттерді тиеу бойынша жұмыстарды орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Реагенттерді бумен пісіру және механикалық ұсақтау. 2. Су ерітінділерін дайындаңыз. 3. Контейнерлерге жүктеуді орындаңыз. 4. Реагенттерді сақтау үшін сөмкелер мен контейнерлерді пайдаланыңыз. 5. Ыдыстың механикалық зақымданудан сақталуын қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Реагенттерді жүктеу ережелері. 2. Қойма жұмыстарының кешені мен реттілігі. 3. Реагенттерді атмосфералық әсерден қорғау ережелері. 4. Еңбекті қорғау ережелері мен нормалары, қауіпсіздік ережелері. 5. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жеке жауапкершілік Денсаулық сақтау дағдылары Тұлғааралық қарым-қатынас қабілеті	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	4	Су сорғы станциясының машинисі (мотористі)
	4	Ұңғымаларды пайдалану және техникалық қызмет көрсету жөніндегі шебер
12. Кәсіптің карточкасы «Су сорғы станцияларының машинисі (моторшы)»:		
Топтың коды:	8189-0	
Қызмет атауының коды:	8189-0-008	

Кәсіптің атауы:	Су сорғы станцияларының машинситі (моторшы)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	"Қызметтің барлық салаларына ортақ мемлекеттік мекемелер мен қазыналық кәсіпорындар мамандарының жекелеген лауазымдарының біліктілік сипаттамалары", бекітілген. ҚР ДСӘДМ 01.09 бұйрығымен. 2016 жыл 1-Тарау, 2-Параграф. Барлық атаудағы техника (775)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	8189-0-009 - Жағадағы сорғы станцияларының машинисі		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Үздіксіз жұмысты қамтамасыз ету, сорғы жабдықтарының, механизмдердің, агрегаттардың, құбырлардың, бекіту және реттеуші арматураның, сығылатын ортаны тазартуға арналған сүзгілердің және автоматты реттеу жүйелерінің мерзімінен бұрын тозуы мен аварияларының алдын алу.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Өнімділігі 10000 м/сағ дейінгі орталықтан тепкіш және осьтік сорғылармен жабдықталған жағалау сорғы станцияларына қызмет көрсету және сенімді жұмысын қамтамасыз ету 2. Айналымдағы судың қысымын, мойынтіректердің температурасы мен майлануын, сорғылар мен электр қозғалтқыштарының жұмысын, су қабылдағыштар мен гидротехникалық құрылыстар торларының жай-күйін бақылау 3. Жабдықтың жұмысындағы ақауларды анықтау және жою. Авариялық жағдайларды жою	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Өнімділігі 10000 м/сағ дейінгі орталықтан тепкіш және осьтік сорғылармен жабдықталған жағалау сорғы станцияларына қызмет көрсету және сенімді жұмысын қамтамасыз ету	Дағды 1: Сорғы қондырғыларының жұмысына бақылау жүргізу	Машықтар:	
		1. Қозғалтқыштар мен сорғыларды іске қосу және тоқтату. 2. Судың және басқа да айдалатын сұйықтықтардың белгіленген қысымын ұстап тұру, сорғылардың, қозғалтқыштардың және құбырлардың қызмет көрсетілетін учаскесінің арматурасының үздіксіз жұмысын бақылау. 3. Қондырғылар жабдықтарының жұмысындағы кемшіліктерді анықтау және жою Қондырғылардың жұмысы туралы техникалық есеп пен есептілікті жүргізу. 4. Сорғылардың жекелеген тораптарының жұмысын бақылау әдістемесін орындау. 5. Центрифугалық сорғының жұмысы кезінде мойынтіректер мен тығыздағыштарды тексеру әдістерін орындаңыз.	
		Білімдер:	
		1. Жұмыс принципі, су қабылдағыштардың сорғылары мен торларының құрылысы. 2. Сору және айдау құбырлары мен реттеу құрылғыларының схемалары. 4. Өлшеу құралдары мен арматураның орналасуы мен мақсаты. 5. Гидравлика және механика негіздері.	

	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Сорғы қондырғыларының жұмысын реттеу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Су беруді реттеудің қолданыстағы әдістерін орындаңыз. 2. Сорғы қондырғылары мен жүйелерін техникалық пайдалану ережелерін білу. 3. Орталықтан тепкіш сорғының берілуін реттеу әдістерін орындау. 4. Сүзгілердің жай-күйін бақылаудың және оларды тазалаудың технологиялық регламенттерін орындау. 6. Қондырғылардың жұмысы туралы журналға жазба жүргізу ережелерін орындау. 7. Сорғы қондырғыларына қызмет көрсету кезінде қолданыстағы технологиялық регламенттерді қолданыңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орталықтан тепкіш сорғылардың мақсаты мен қолданылуы. 2. Су айналымы циклі, ұйымды электрмен және бумен жабдықтау. 3. Сору биіктігі және сорғының толық көтеру биіктігі. 4. Жұмыс процесінде сорғылардың рұқсат етілген жүктемелері. 5. Осы кәсіптің жұмысшысымен кездесуге тура келетін өлшеу аспаптары мен өлшемдерінің түрлері, олардың мақсаты мен қысқаша сипаттамасы; өлшеу әдістері мен құралдары. 6. Орталықтан тепкіш сорғылардың жұмыс принципі. 7 жалпы ережелер, сорғылар мен сорғы қондырғыларын пайдалану жөніндегі нұсқаулықтар. 8.Электротехника негіздері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Айналымдағы судың қысымын, мойынтіректердің температурасы мен майлануын, сорғылар мен электр қозғалтқыштарының жұмысын, су қабылдағыштар мен гидротехникалық құрылыстар торларының жай-күйін бақылау	Дағды 1: Көмекші жабдықтың жұмысын бақылау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бақылау-өлшеу аспаптарын алу және орнату бойынша Технологиялық нұсқаулықтарды орындау. 2. Күштік электр қондырғыларына қызмет көрсету кезінде қолданыстағы технологиялық регламенттерді қолдану. 3. Сорғы қондырғыларын автоматты реттеу, сигнал беру және қорғау жүйелеріне қызмет көрсету кезінде қолданыстағы технологиялық регламенттерді қолдану. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бақылау-өлшеу және тексеру құралдарының түрлері, бақылау тәсілдері. 2. Құбырлардың ұзындығын температураның ауытқуына байланысты өзгерту, оны өтеу әдістері. 3. Құбырларды қосу әдістері: ажыратылатын (жіптерде, фланецтерде) және ажыратылмайтын (дәнекерлеуде). 4. Құбырларды оқшаулаудың мақсаты мен түрлері. 5. Ұйымды Электрмен жабдықтаудың жалпы схемасы, электр қосалқы станцияларының құрылысы мен мақсаты, электр энергиясын тұтынушылар. 6. Шығыс өлшегіштердің, манометрлердің, вакуумметрлердің, термометрлердің, деңгей өлшегіштердің, тахометрлердің, аспаптардың көрсеткіштерін қашықтықтан берудің пневматикалық және электрлік жүйелерінің құрылысы мен қызмет көрсету тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

<p>Дағды 2: Сорғы қондырғыларының күш жетектері мен қосалқы жабдықтарын пайдалану және қызмет көрсету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сорғылардың, су қысымы құрылғыларының, бақылау аспаптарының, автоматика мен сақтандыру құрылғыларының жұмыс параметрлерін реттеудің қолданыстағы әдістемелерін орындау. 2. Жетек қозғалтқыштары сорғыларының, арматураның және қызмет көрсетілетін учаскенің құбырларының үздіксіз жұмысын, сондай-ақ желідегі сұйықтық қысымын бақылаудың технологиялық регламенттерін орындау. 3. Әртүрлі жүйелердің сорғыларымен және Турбо сорғыларымен жабдықталған сорғы станцияларына (қосалқы станцияларға, қондырғыларға) қызмет көрсету кезінде қолданыстағы технологиялық регламенттерді қолдану. 4. Сорғы қондырғылары мен қосалқы жабдықтардың жұмысын қамтамасыз ететін трансформаторлық қосалқы станцияларға қызмет көрсету кезінде қолданыстағы технологиялық регламенттерді қолдану. 5. Қолда бар құралдармен сорғылардың жұмыс процесінде табылған ақауларды жою. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызмет көрсетілетін учаскені сумен жабдықтау кестесі. 2. Орталықтан тепкіш сорғылар үшін рұқсат етілген сору биіктігі. 3. Сұйық және газ шығынын айнымалы дифференциалды аспаптармен өлшеу ережесі, есептеу формулалары; қалыпты тарылту құрылғылары: диафрагмалар, саптамалар, Вентури құбыры, оларды құбырға монтаждау. 4. Аванкамералардың, құдықтардың, құбырлар мен сүзгілердің конструкциялары мен орналасу схемалары. 5. Сорғылардың заманауи модельдерінің негізгі техникалық деректері, сорғы қондырғыларында микропроцессорлық технологияны қолдану. 6. Кавитацияның зиянды әсерін азайту жолдары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Дағды 3: Сорғы қондырғыларының күш жетектері мен қосалқы жабдықтарын пайдалану және қызмет көрсету</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сорғылардың, су қысымы құрылғыларының, бақылау аспаптарының, автоматика мен сақтандыру құрылғыларының жұмыс параметрлерін реттеудің қолданыстағы әдістемелерін орындау. 2. Жетек қозғалтқыштары сорғыларының, арматураның және қызмет көрсетілетін учаскенің құбырларының үздіксіз жұмысын, сондай-ақ желідегі сұйықтық қысымын бақылаудың технологиялық регламенттерін орындау. 3. Әртүрлі жүйелердің сорғыларымен және Турбо сорғыларымен жабдықталған сорғы станцияларына (қосалқы станцияларға, қондырғыларға) қызмет көрсету кезінде қолданыстағы технологиялық регламенттерді қолдану. 4. Сорғы қондырғылары мен қосалқы жабдықтардың жұмысын қамтамасыз ететін трансформаторлық қосалқы станцияларға қызмет көрсету кезінде қолданыстағы технологиялық регламенттерді қолдану. 5. Қолда бар құралдармен сорғылардың жұмыс процесінде табылған ақауларды жою.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қызмет көрсетілетін учаскені сумен жабдықтау кестесі. 2. Орталықтан тепкіш сорғылар үшін рұқсат етілген сору биіктігі. 3. Сұйық және газ шығынын айнымалы дифференциалды аспаптармен өлшеу ережесі, есептеу формулалары; қалыпты тарылту құрылғылары: диафрагмалар, саптамалар, Вентури құбыры, оларды құбырға монтаждау. 4. Аванкамералардың, құдықтардың, құбырлар мен сүзгілердің конструкциялары мен орналасу схемалары. 5. Сорғылардың заманауи модельдерінің негізгі техникалық деректері, сорғы қондырғыларында микропроцессорлық технологияны қолдану. 6. Кавитацияның зиянды әсерін азайту жолдары.
<p>Еңбек функциясы 3: Жабдықтың жұмысындағы ақауларды анықтау және жою. Авариялық жағдайларды жою</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі: Дағды 1: Су жинау құрылыстарындағы сорғы агрегаттарының, айдау станцияларының және әртүрлі қорғаныс құрылғыларының жұмыс режимін бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Су жинау құрылыстары жабдықтарының жұмыс режимін көзбен шолып және аспаптық бақылауды жүргізу. 2. Бақылау нәтижелері туралы есептер үшін деректерді өңдегіз, ақпараттық есептер жасаңыз. 3. Арнайы бағдарламалық жасақтаманы қолдана отырып, компьютермен пайдаланушы ретінде жұмыс жасаңыз. 4. Жабдықтың жұмысындағы ақауларды анықтау және жоюдың қолданыстағы әдістерін орындаңыз. 5. Біліктілігі анағұрлым жоғары сорғы қондырғылары машинисінің басшылығымен айдалатын өнімдердің ағып кетуін табу және жою әдістемелерін орындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жабдықтың техникалық жай-күйін тексеру ережесі. 2. Тойтармалы және жалғанған қосылыстардағы ақаулардың түрлері, олардың алдын алу және жою шаралары. 3. Дәнекерленген қосылыстарды бақылау тәсілдері; дәнекерленген қосылыстар ақауларының түрлері, олардың алдын алу тәсілдері. 4. Техникалық байқау және жоспарлы-алдын алу жөндеулері (ППР) кезінде жүргізілетін жұмыстардың құрамы, жөндеу жұмыстарын ұйымдастыру қағидалары. 5. Жабдықтардың апатсыз жұмысын қамтамасыз ететін іс-шаралар. 6. Жөндеу және техникалық тексерулердің мақсаты.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі: Дағды 2: Сорғы және қосалқы жабдықтарды жөндеуді, сондай-ақ тәуліктің кез келген уақытында авариялық жағдайларды жою жөніндегі персоналдың жұмысын ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ақауларды жасау ережелерін орындау жөндеуге арналған ведомостар. 2. Әр түрлі сорғыларды бөлшектеу түрлері: көлденең және тік. 3. Ілмек пен жылжытуды орындаңыз массасы бар сорғылар, арматуралар және басқа да жүктер 3 000-нан 5000 кг-ға дейін көтеру-Көлік және арнайы жұмыс орны шегінде. 4. Техникалық куәландыруды және ревизияны орындау құбырлар. 5. Ақаулықтарды анықтау және жою сорғы жабдықтарының жұмысында, электр қозғалтқыштары мен электр технологиялық жабдықтардың схемалары.

		Білімдер:	
		1. Орталықтан тепкіш сорғылардың жұмысындағы ақауларды жою әдістері. 2. Біліктің жүгіруін реттеу операциялары: орнату гайкаларын реттеу, тығыздағыш тығыздағыштарды орнату. 3. Сорғы және қосалқы жабдықтар мен құбырларды жөндеу әдістері. 4. Сорғыларды, қосалқы жабдықтар мен құбырларды жоспарлы-алдын ала жөндеу жүйесі. 5. Орташа және күрделі жөндеу өндірісінің техникалық шарттары. 6. Сорғы қондырғыларының ақауларының типтік себептері және оларды жою әдістері. 7. Жабдықтың жұмысындағы ақауларды жою және аварияларды жою тәсілдері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қойылған міндеттерді шешуге немесе қызметкерлер тобы қызметінің нәтижесіне жауапкершілік Командада жұмыс істеу Кәсіби этиканы сақтау Жанжалды жағдайлардың алдын алу		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Ұңғымаларды пайдалану және техникалық қызмет көрсету жөніндегі шебер	
	5	Каналдардың су құбыры желісін (құбыржолдарын) жөндеу шебері	
13. Кәсіптің карточкасы «Ұңғымаларды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі мастер»:			
Топтың коды:	7100-0		
Қызмет атауының коды:	7100-0-011		
Кәсіптің атауы:	Ұңғымаларды пайдалану және оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі мастер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы (бекітілуіне өзгерістер енгізіле отырып. ҚР ДСӘДМ 17.04.2013 ж. бұйрығымен) 40-Тарау, 2-Параграф. Учаске шебері		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Экология және табиғатты қорғау қызметі (түрлері бойынша)	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7100-0-009 - Фимараттардың техникалық қызмет көрсету жөніндегі шебері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ұңғымалар мен жабдықтарға техникалық қызмет көрсету және жөндеу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Су жинау ұңғымалары мен жабдықтарының техникалық жай-күйін тексеру 2. Жер асты көздерінен су алу процесін талдау және бақылау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1:			

Су жинау ұңғымалары мен жабдықтарының техникалық жай-күйін тексеру	<p>Дағды 1: Артезиан ұңғымаларының технологиялық жабдықтарын жоспарлы және кезектен тыс тексеруді жүзеге асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Су алу ұңғымалары жабдықтарының және су жинау құрылыстарының техникалық жай-күйін диагностикалау. 2. Су алу ұңғымаларының технологиялық және қосалқы жабдықтарына көзбен шолып бақылау, аспаптық тексеру және сынақтар жүргізу. 3. Жабдықты жөндеуге уақтылы шығаруды негіздеу. 4. Жоспарлы жұмыстарды орындау үшін құрал-саймандарға, жабдықтарға, құрылғыларға, материалдар мен мүкәммалға өтінімдер жасау. 5. Қолданыстағы стандарттар мен нормативтік құжаттарға сәйкес ақпаратты өңдеуді жүзеге асыру. 6. Арнайы бағдарламалық жасақтаманы қолдана отырып, компьютермен пайдаланушы ретінде жұмыс жасаңыз.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Коммуналдық сумен жабдықтау және су бұру жүйелері мен құрылыстарын техникалық пайдалану қағидалары. 2. Су ұңғымаларының су құбыры коммуникацияларының орналасу схемалары. 3. Құрылыс физикасының негіздері. 4. Ішкі еңбек тәртібі ережелері. 5. Су алу ұңғымаларын пайдалану жөніндегі құрылымдық бөлімше туралы ереже.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Жер асты көздерінен су алу процесін талдау және бақылау	<p>Дағды 2: Ұңғымаларды монтаждауды (бөлшектеуді) ұйымдастыру және күрделі жөндеу қондырғылары мен жабдықтарын дайындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұңғыманы күрделі жөндеу жабдықтарының техникалық жай-күйіне тексеру жүргізу. 2. Субұрқақ арматурасын бөлшектеу және бөлшектеу. 3. Сағалық және шығарындыға қарсы жабдықтардың фланецті қосылыстарының герметикалығын тексеру.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұңғымалардың конструкциялары. 2. Технологиялық жабдықтар мен құралдарды орналастыру схемасы өткізу үшін жұмыс алаңын Ұңғымаларды күрделі жөндеу. 3. Монтаждау (бөлшектеу) кезіндегі жұмыс тәртібі Ұңғымаларды күрделі жөндеу қондырғылары мен жабдықтары. 4. Ұңғымалардың жабдықтарын монтаждаудың үлгілік схемалары мен ережелері. 5. Ұңғымаларды күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізу кезінде Өнеркәсіптік және өртке қарсы қауіпсіздік, еңбекті қорғау және экологиялық қауіпсіздік нормалары мен талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Жер асты көздерінен су алу процесін талдау және бақылау	<p>Дағды 1: Ұңғымалардың жұмыс режимін талдау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кәсіби тапсырмаларды орындаудың типтік әдістері мен әдістерін таңдаңыз. 2. Жұмысты түпкілікті еңбек нәтижелерінің тиімділігі тұрғысынан бағалау. 3. Суды көтеру және беру жөніндегі тапсырмалардың орындалуы туралы, жабдықтардың, ғимараттардың, құрылыстардың және санитариялық-қорғау аймақтарының санитариялық жай-күйін қамтамасыз ету туралы ақпаратты жинақтау.

		Білімдер:	
		1 жер асты көздерінен су алудың технологиялық процестері. 2. Электротехника негіздері. 3. Гидравлика негіздері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 2: Су жинау аймағының нормативтік санитарлық-техникалық жай-күйін бақылау және қолдау	Машықтар:	
		1. Жер асты көздерінен су алудың технологиялық процесінің ерекшеліктерін түсіну үшін техникалық және технологиялық құжаттаманы зерттеу. 2. Арнайы бағдарламалық жасақтаманы қолдана отырып, компьютермен пайдаланушы ретінде жұмыс жасаңыз. 3. Кәсіби тапсырмаларды тиімді орындау үшін қажетті ақпаратты іздеу және пайдалану.	
		Білімдер:	
		1. Механика негіздері. 2. Қалалар мен елді мекендерді сумен жабдықтау бойынша кәсіби қызметті дамыту перспективалары. 3. Еңбекті қорғау техникасы.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қойылған міндеттерді шешуге немесе қызметкерлер тобы қызметінің нәтижесіне жауапкершілік Тұлғааралық қарым-қатынас Сын мен өзін-өзі сынау қабілеті Командада жұмыс істеу		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	Каналдардың су құбыры желісін (құбыржолдарын) жөндеу шебері	
	6	Су құбыры-кәріз шаруашылығының құрылыстары мен жабдықтарын пайдалану және жөндеу жөніндегі Инженер	
14. Кәсіптің карточкасы «Су құбырлары желісін (құбыр жолдары), арналарды жөндеу жөніндегі мастер»:			
Топтың коды:	7100-0		
Қызмет атауының коды:	7100-0-005		
Кәсіптің атауы:	Су құбырлары желісін (құбыр жолдары), арналарды жөндеу жөніндегі мастер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы (бекітілуіне өзгерістер енгізіле отырып. ҚР ДСӘДМ 17.04.2013 ж. бұйрығымен) 40-Тарау, 2-Параграф. Учаске шебері		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	7100-0-009 - Фимараттардың техникалық қызмет көрсету жөніндегі шебері		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Сумен жабдықтау желілеріне қызмет көрсету және жөндеу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сумен жабдықтау желілерін жөндеу бойынша жұмыстарды жүзеге асыру 2. Су дайындау станциясын, су құбырының сорғы станциясын және су бұрудың тазарту құрылыстарын пайдалануды техникалық және материалдық қамтамасыз етуді ұйымдастыру 3. Су дайындау станциясын, су құбыры сорғы станциясын және ағынды суларды тазарту жабдығын пайдалану процесін басқару
Еңбек функциясы 1: Сумен жабдықтау желілерін жөндеу бойынша жұмыстарды жүзеге асыру	Қосымша еңбек функциялары: Дағды 1: Сумен жабдықтау және су бұру желілеріне ағымдағы жөндеу жүргізу	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Инженерлік жабдықтың құрылымдық элементтері мен жүйелерін көзбен шолып қарау, сумен жабдықтау және су бұру желілерінің зақымдану белгілерін анықтау және оларды сандық бағалау әдіснамасын меңгеру. 2. Сумен жабдықтау желілерінің жасырын ақауларын анықтау үшін заманауи диагностикалық жабдықты пайдалану. 3. Еңбектің озық әдістері мен тәсілдерін енгізуді қамтамасыз ету. 4. Кәсіби қызметте ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану. 5. Құжаттарды дайындау: техникалық байқаулар жүргізуді ұйымдастыруға және сумен жабдықтау желілерін маусымдық пайдалануға дайындауға қатысты хаттар, өтінімдер, актілер, ақаулы ведомостар, хаттамалар, баяндамалық және қызметтік жазбалар және басқа да құжаттар. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сумен жабдықтау желілерін визуалды және аспаптық тексеру әдістері. 2. Техникалық тексерулер жүргізуді және сумен жабдықтау желілерін маусымдық пайдалануға дайындықты регламенттейтін заң актілері, қаулылар, биліктің және жергілікті өзін-өзі басқарудың барлық деңгейлеріндегі нормативтік-техникалық құжаттар. 3. Техникалық байқаулар жүргізу және сумен жабдықтау желілерін маусымдық пайдалануға дайындау кезінде жұмыстарды ұйымдастыру және технологиясы. 4. Техникалық байқаулар жүргізу және сумен жабдықтау және су бұру желілерін маусымдық пайдалануға дайындау кезіндегі еңбекті қорғау қағидалары. 5. Есептілікті жасауға қойылатын талаптар. 6. Еңбек заңнамасының негіздері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

<p>Дағды 2: Сумен жабдықтау желілерін жөндеу бойынша жұмыстарды жүзеге асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Инженерлік жабдықтың құрылымдық элементтері мен жүйелерін көзбен шолып қарау, сумен жабдықтау және су бұру желілерінің зақымдану белгілерін анықтау және оларды сандық бағалау әдіснамасын меңгеру. 2. Сумен жабдықтау желілерінің конструкциялары мен инженерлік жабдықтарының техникалық жай-күйін аспаптық бақылауды пайдалану. 3. Сумен жабдықтау желілерінің жасырын ақауларын анықтау үшін заманауи диагностикалық жабдықты пайдалану. 4. Сумен жабдықтау желілерін тексеру және ағымдағы жөндеу технологиясын меңгеру. 5. Сумен жабдықтау желілерінің инженерлік жабдықтарының құрылымдық элементтері мен жүйелерінің техникалық жағдайын талдау. 6. Озық әдістерді, технологияларды және еңбек тәсілдерін енгізуді ұйымдастыру. 7. Кәсіби қызметте ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сумен жабдықтау желілеріне ағымдағы жөндеу жұмыстарын жүргізуді регламенттейтін барлық деңгейдегі билік пен жергілікті өзін-өзі басқарудың заңнамалық актілері, қаулылары, нормативтік-техникалық құжаттары. 2. Сумен жабдықтау желілеріне ағымдағы жөндеу жүргізу кезінде жұмыстарды ұйымдастыру және технологиясы. 3. Сумен жабдықтау желілерін ағымдағы жөндеуге жататын жұмыстардың тізбесі мен кезеңділігі. 4. Сумен жабдықтау желілеріне ағымдағы жөндеу жұмыстарын жүргізу кезінде еңбекті қорғау қағидалары. 5. Есептілікті жасауға қойылатын талаптар. 6. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі еңбек тәртібі ережелері. 7. Сумен жабдықтау желілерін техникалық пайдалану ережелері мен нормалары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Дағды 3: Сумен жабдықтау желілерінде апаттық – қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Авариялық – қалпына келтіру жұмыстары жағдайында мамандардың жұмысын ұйымдастыру. 2. Сумен жабдықтау желілерінде авариялық – қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу кезінде еңбектің озық әдістері мен тәсілдерін енгізуді ұйымдастыру. 3. Кәсіби қызметте ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану. 4. Сумен жабдықтау желілерінде авариялық қызмет көрсетуге қатысты құжаттарды (хаттар, өтінімдер, актілер, ақаулы ведомостар, хаттамалар, баяндамалық және қызметтік жазбалар және басқалар) дайындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гидротехникалық объектілерді түгендеу және паспорттау жөніндегі нормативтік құжаттардың талаптары. 2. Вариантты пысықтау әдістері, су-баланстық есептеулер. 3. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өрттен қорғау, өндірістік санитария және қоршаған ортаны қорғау ережелері мен нормалары.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>

Еңбек функциясы 2: Су дайындау станциясын, су құбырының сорғы станциясын және су бұрудың тазарту құрылыстарын пайдалануды техникалық және материалдық қамтамасыз етуді ұйымдастыру	Дағды 1: Су мен жерді пайдаланудың ұтымды әдістерін, сондай - ақ тиісті технологияларды іздеу, қолдану	Машықтар: 1. Қажетті ақпаратты іздеу үшін интернет технологиясын қолданыңыз. 2. Суды және жерді ұтымды пайдалану бойынша шолу, талдау және шешім қабылдау. 3. Өндіріс процесін жақсарту бойынша қабылданған шешімдерді дәлелді негіздеу.
		Білімдер: 1. Қазіргі заманғы есептеу техникасы, коммуникация және байланыс құралдарының техникалық және технологиялық мүмкіндіктері. 2. Ғылым мен техниканың жетістіктері, жерді мелиорациялау саласындағы озық отандық және шетелдік тәжірибе. 3. Техникалық есептеулер жүргізу және зерттеулер мен әзірлемелердің экономикалық тиімділігін анықтау әдістері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Су жинау және су тазарту құрылыстарының жай-күйін бағалау	Машықтар: 1. Сумен жабдықтау және су бұру объектілерін бағалау әдістерін қолдану. 2. Есептік, техникалық, нормативтік және өкімдік құжаттаманы ресімдеу.
		Білімдер: 1. Су жинау және су тазарту құрылыстарының жай-күйіне мониторинг және бағалау жүргізу жөніндегі нормативтік және техникалық құжаттама. 2. Су жинау және су тазарту құрылыстарының жай-күйін бағалау әдістері. 3. Еңбекті қорғау ережелері мен нормалары, өрт және экологиялық қауіпсіздік талаптары. 4. Есепті, техникалық, нормативтік және өкімдік құжаттаманы ресімдеу тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 3: Су дайындау станциясын, су құбыры сорғы станциясын және ағынды суларды тазарту жабдығын пайдалану процесін басқару	Дағды 1: Пайдалану объектілерін техникалық жетілдіру	Машықтар: 1. Гидротехникалық құрылыстардың түгендеу құжаттары мен паспорттарын жасау. 2. Кәсіпорынның өндірістік қуаттарының балансын жасаңыз. 3. Инвестициялардың техникалық-экономикалық негіздемесін әзірлеу.
		Білімдер: 1. Гидротехникалық объектілерді түгендеу және паспорттау жөніндегі нормативтік құжаттардың талаптары. 2. Вариантты пысықтау әдістері, су-баланстық есептеулер. 3. Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы, өрттен қорғау, өндірістік санитария және қоршаған ортаны қорғау ережелері мен нормалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 2: Жұмысты басқару және жоспарланған жұмыстардың орындалу барысын бақылау	Машықтар:	
		1. Белгіленген талаптарды, қолданыстағы нормаларды, ережелер мен стандарттарды сақтай отырып, жұмыстың орындалу барысын бақылау. 2. Орындалған жұмыстардың көлемі мен сапасын есепке алуды жүргізу. 3. Шығармашылық бастаманы, рационализацияны, өнертабысты дамытуға, ғылым мен техниканың жетістіктерін енгізуге ықпал ету. 4. Қызметкерлердің ғылыми-техникалық білімін арттыру бойынша жұмысты ұйымдастыру. 5. Басқару процесінде есептеу, коммуникация және байланыс құралдарын қолданыңыз. 6. Техникалық құжаттаманы, сондай-ақ бекітілген нысандар бойынша белгіленген есептілікті жасау.	
		Білімдер:	
		1. Қазақстан Республикасының еңбек саласындағы нормативтік құқықтық актілері және табиғатты қорғау іс-шараларын жүргізу кезіндегі қызметті регламенттейтін актілер. 2. Техникалық есептеулер жүргізу және әзірлемелердің экономикалық тиімділігін анықтау әдістері. 3. Ғылым мен техниканың жетістіктері, мелиоративтік жүйелердің сақталуын қамтамасыз ету саласындағы озық отандық және шетелдік тәжірибе. 4. Экономика, еңбекті ұйымдастыру және басқару негіздері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қойылған міндеттерді шешуге немесе қызметкерлер тобының немесе бөлімшенің қызметінің нәтижесіне жауапкершілік Әлеуметтік өзара әрекеттесуге қабілетті болу Тұлғааралық қарым-қатынас Сынға және өзін-өзі сынауға қабілетті болу Командада жұмыс істеу		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Су құбыры-кәріз шаруашылығының құрылыстары мен жабдықтарын пайдалану және жөндеу жөніндегі Инженер	
	6	Талдаушы, су сапасын зерттеу	
15. Кәсіптің карточкасы «Су құбырлары-кәріз шаруашылығы жабдықтары мен құрылыстарын пайдалану және жөндеу жөніндегі инженер»:			
Топтың коды:	2142-9		
Қызмет атауының коды:	2142-9-006		
Кәсіптің атауы:	Су құбырлары-кәріз шаруашылығы жабдықтары мен құрылыстарын пайдалану және жөндеу жөніндегі инженер		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы (17.04.2013 ж. өзгертулермен) Инженер-дизайнер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Су ресурстары және суды пайдалану	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			

Формалды емес және информталы біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2142-9-015 - Сумен жабдықтау және кәріз жүйесін салу жөніндегі инженер	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Қызметтің негізгі мақсаты: халықты шаруашылық және өндірістік қажеттіліктер үшін сапалы ауыз сумен қамтамасыз ету үшін сумен жабдықтау және су бұру желілерінің жарамдылығы мен жұмысқа қабілеттілігін сақтау және қалпына келтіру бойынша жұмыстар кешенін ұйымдастыру және жүргізу.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін пайдалану жөніндегі жұмыстарды жүзеге асыру 2. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін жөндеу бойынша жұмыстарды жүзеге асыру 3. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін пайдалану және жөндеу жөніндегі қызметті қамтамасыз ету
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Сумен жабдықтау және су бұру желілерін пайдалану жөніндегі жұмыстарды жүзеге асыру	Дағды 1: Құрылыстарға жабдықтауға сумен жабдықтау және су бұру желілеріне техникалық қызмет көрсету жөніндегі жұмыстарды жүргізу	Машықтар: 1. Сумен жабдықтау және су бұру желілерінің инженерлік жабдықтарының құрылымдық элементтері мен жүйелерінің техникалық жай-күйін бақылаудың аспаптық әдістерін қолдану. 2. Құжаттарды дайындау: техникалық байқаулар жүргізуді ұйымдастыруға және сумен жабдықтау желілерін маусымдық пайдалануға дайындауға қатысты хаттар, өтінімдер, актілер, ақаулы ведомостар, хаттамалар, баяндамалық және қызметтік жазбалар және басқа да құжаттар. 3. Сумен жабдықтау және су бұру желілерінің жасырын ақауларын анықтау үшін заманауи диагностикалық жабдықтарды пайдалану. 4. Еңбектің озық әдістері мен тәсілдерін енгізуді қамтамасыз ету. 5. Кәсіби қызметте жаңа ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану.
		Білімдер: 1. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін визуалды және аспаптық тексеру әдістері. 2. Техникалық тексерулер жүргізуді және сумен жабдықтау және су бұру желілерін маусымдық пайдалануға дайындықты регламенттейтін заң актілері, қаулылар, биліктің және жергілікті өзін-өзі басқарудың барлық деңгейлеріндегі нормативтік-техникалық құжаттар. 3. Техникалық байқаулар жүргізу және сумен жабдықтау және су бұру желілерін маусымдық пайдалануға дайындау кезінде жұмыстарды ұйымдастыру және технологиясы. 4. Техникалық байқаулар жүргізу және сумен жабдықтау және су бұру желілерін маусымдық пайдалануға дайындау кезіндегі еңбекті қорғау қағидалары. 5. Есептілікті жасауға қойылатын талаптар. 6. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі еңбек тәртібі ережелері. 7. Техникалық пайдалану ережелері мен нормалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	<p>Дағды 2: Сумен жабдықтауды және су бұруды пайдалану режимдеріне технологиялық бақылау жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сумен жабдықтау және су бұруды пайдалану режимдерін бұзу жағдайында мамандардың жұмысын ұйымдастыру. 2. Басқарушы ұйымда еңбектің озық әдістері мен тәсілдерін енгізуді ұйымдастыру. 3. Кәсіби қызметте ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану. 4. Сумен жабдықтауды және су бұруды пайдалану режимдеріне технологиялық бақылау жүргізуге қатысты құжаттарды (хаттар, өтінімдер, актілер, ақаулы ведомостар, хаттамалар, баяндамалық және қызметтік жазбалар және басқалар) дайындау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сумен жабдықтау мен су бұруды пайдалану режимдеріне технологиялық бақылау жүргізуді регламенттейтін заң актілері, қаулылар, биліктің және жергілікті өзін-өзі басқарудың барлық деңгейлерінің нормативтік-техникалық құжаттары. 2. Сумен жабдықтау және су бұруды пайдалану режимдеріне технологиялық бақылау жүргізу кезінде жұмыстарды ұйымдастыру және технологиясы. 3. Сумен жабдықтау және су бұруды пайдалану режимдеріне технологиялық бақылау жүргізу кезіндегі еңбекті қорғау қағидалары. 4. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі еңбек тәртібі ережелері. 5. Сумен жабдықтауды және су бұруды пайдалану режимдерін технологиялық бақылау қағидалары мен нормалары. <p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p> <p>-</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Сумен жабдықтау және су бұру желілерін жөндеу бойынша жұмыстарды жүзеге асыру</p>	<p>Дағды 1: Сумен жабдықтау және су бұру желілеріне ағымдағы жөндеу жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Инженерлік жабдықтың құрылымдық элементтері мен жүйелерін көзбен шолып қарау, сумен жабдықтау және су бұру желілерінің зақымдану белгілерін анықтау және оларды сандық бағалау әдіснамасын меңгеру. 2. Сумен жабдықтау және су бұру желілерінің конструкциялары мен инженерлік жабдықтарының техникалық жай-күйін аспаптық бақылауды пайдалану. 3. Сумен жабдықтау және су бұру желілерінің жасырын ақауларын анықтау үшін заманауи диагностикалық жабдықтарды пайдалану. 4. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін тексеру және ағымдағы жөндеу технологиясын меңгеру. 5. Сумен жабдықтау және су бұру желілерінің инженерлік жабдықтарының құрылымдық элементтері мен жүйелерінің техникалық жағдайын және ағымдағы жөндеу нәтижелерін талдау. 6. Озық әдістерді, технологияларды және еңбек тәсілдерін енгізуді ұйымдастыру. 7. Кәсіби қызметте ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін ағымдағы жөндеу жөніндегі жұмыстарды регламенттейтін заң актілері, қаулылар, биліктің және жергілікті өзін-өзі басқарудың барлық деңгейлеріндегі нормативтік-техникалық құжаттар. 2. Сумен жабдықтау және су бұру желілеріне ағымдағы жөндеу жүргізу кезінде жұмыстарды ұйымдастыру және технологиясы. 3. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін ағымдағы жөндеуге жататын жұмыстардың тізбесі мен кезеңділігі. 4. Сумен жабдықтау және су бұру желілеріне ағымдағы жөндеу жұмыстарын жүргізу кезінде еңбекті қорғау қағидалары. 5. Есептілікті жасауға қойылатын талаптар. 6. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі еңбек тәртібі ережелері. 7. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін техникалық пайдалану қағидалары мен нормалары. 8. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін техникалық тексеру жөніндегі ереже. 9. Көрнекі және аспаптық зерттеу әдістері. 10. Сумен жабдықтау және су бұру желілерінің инженерлік жабдықтарының құрылымдық элементтері мен жүйелерінің физикалық тозуын бағалау ережелері мен әдістері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 2: Сумен жабдықтау және су бұру желілеріне күрделі жөндеу жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Күрделі жөндеудің барлық субъектілерімен өзара іс-қимыл жасау. 2. Сумен жабдықтау және су бұру желілеріне күрделі жөндеу жүргізу нәтижелерін бағалау және талдау. 3. Еңбектің озық әдістері мен әдістерін өнгізуді ұйымдастыру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін Күрделі жөндеу жөніндегі жұмыстарды регламенттейтін заң актілері, қаулылар, биліктің және жергілікті өзін-өзі басқарудың барлық деңгейлеріндегі нормативтік-техникалық құжаттар. 2. Сумен жабдықтау және су бұру желілеріне күрделі жөндеу жүргізу кезінде жұмыстарды ұйымдастыру және технологиясы. 3. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін Күрделі жөндеу жұмыстарын жүргізу кезінде еңбекті қорғау қағидалары. 4. Есептілікті жасауға қойылатын талаптар. 5. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі еңбек тәртібі ережелері. 6. Техникалық пайдалану ережелері мен нормалары. 7. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін күрделі жөндеуді ұйымдастыру және жоспарлау қағидалары. 8. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері.
<p>Еңбек функциясы 3: Сумен жабдықтау және су бұру желілерін пайдалану және жөндеу жөніндегі қызметті қамтамасыз ету</p>	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

<p>Дағды 1: Сумен жабдықтау және су бұру желілерін пайдалану және жөндеу бойынша персоналдың қызметін жоспарлау және бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін техникалық пайдалану және оларға қызмет көрсету үшін материалдық ресурстардың жай-күйі және оларды толықтыруға (өтеуге) қажеттіліктер туралы есептер дайындау. 2. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін пайдалану және қызмет көрсету жөніндегі бөлімшенің қызмет жоспарының орындалуын талдау. 3. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін техникалық пайдалану және оларға қызмет көрсету жөніндегі мердігер және ресурспен жабдықтаушы ұйымдардың шарттарды орындау нәтижелерін бағалау. 4. Сумен жабдықтау және су бұру желілерінің жабдықтары мен құбырларына техникалық қызмет көрсету, ағымдағы және күрделі жөндеу бойынша орындалған жұмыстар туралы ай сайынғы есептілікті ұсыну мерзімдерін бақылау. 5. Сумен жабдықтау және су бұру саласындағы отандық және шетелдік ғылым мен техниканың даму бағыттарын бағалау. 6. Технологиялық құжаттаманы әзірлеудің заманауи бағдарламалық құралдарын қолдану. 7. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін пайдалану және оларға қызмет көрсету жөніндегі жұмыстар кешенін жүргізуді жоспарлау.
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін пайдалану және оларға қызмет көрсету жөніндегі жұмыстарды жоспарлауды регламенттейтін биліктің барлық деңгейлеріндегі заңнамалық актілер, қаулылар, нормативтік-техникалық құжаттар. 2. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін пайдалану және оларға қызмет көрсету жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру және технологиясы. 3. Есептілікті жасауға қойылатын талаптар. 4. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі еңбек тәртібі ережелері. 5. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін техникалық пайдалану қағидалары мен нормалары. 6. Техникалық-экономикалық және жедел-өндірістік жоспарлау негіздері. 7. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері. 8. Сумен жабдықтау және су бұруды дамыту перспективалары. 9. Жылу желілерінің құбырлары мен жабдықтарын пайдалану жөніндегі жұмыстарды жоспарлау тәртібі мен әдістері.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>

	<p>Дағды 2: Сумен жабдықтау және су бұру желілерін пайдалану және жөндеу процесін басқару</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқиғалардың дамуын болжау. 2. Жанжалды жағдайлардың алдын алу және шешу. 3. Стандартты емес жағдайларда шешім қабылдау. 4. Келіссөздер, кеңестер өткізу. 5. Қызметті талдау және жоспарлау. 6. Құжаттармен жұмыс істеу, қызмет қорытындылары бойынша есептер жасау. 7. Сумен жабдықтау және су бұру саласындағы отандық және шетелдік ғылым мен техниканың даму бағыттарын бағалау. 8. Технологиялық құжаттаманы әзірлеудің заманауи бағдарламалық құралдарын қолдану. 9. Сумен жабдықтау және су бұру саласында өз ой-өрісін кеңейту. 10. Бөлімшені басқару, қызметкерлердің біліктілігін арттыруды ұйымдастыру. 	
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін пайдалану мен оларға қызмет көрсетуді регламенттейтін заң актілері, қаулылар, биліктің және жергілікті өзін-өзі басқарудың барлық деңгейлеріндегі нормативтік-техникалық құжаттар. 2. Есептілікті жасауға қойылатын талаптар. 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі еңбек тәртібі ережелері. 4. Сумен жабдықтау және су бұру желілерін техникалық пайдалану қағидалары мен нормалары. 5. Келіссөздердің принциптері, заңдылықтары, ерекшеліктері. 6. Экономика, өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері. 7. Сумен жабдықтау және су бұру желілерінің құбырлары мен жабдықтарын пайдалану және жөндеу жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру және өндіру технологиясы. 8. Сумен жабдықтау және су бұру желілерінің құбырлары мен жабдықтарына ағымдағы және күрделі жөндеу жүргізуді негіздеуге қойылатын талаптар. 9. Заманауи ақпараттық технологиялар. 	
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	-	
<p>Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:</p>	<p>Қойылған міндеттерді шешуге немесе қызметкерлер тобының немесе бөлімшенің қызметінің нәтижесіне жауапкершілік Орындаушылық Сын мен өзін-өзі сынау қабілеті Тұлғааралық қарым-қатынас</p>		
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>			
<p>СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:</p>	<p>СБШ-нің деңгейі:</p>	<p>Кәсіптің атауы:</p>	
	<p>6</p>	<p>Талдаушы, су сапасын зерттеу</p>	
<p>16. Кәсіптің карточкасы «Талдаушы, судың сапасын қорғау»:</p>			
<p>Топтың коды:</p>	<p>2133-9</p>		
<p>Қызмет атауының коды:</p>	<p>2133-9-002</p>		
<p>Кәсіптің атауы:</p>	<p>Талдаушы, судың сапасын қорғау</p>		
<p>СБШ бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>6</p>		
<p>подуровень квалификации по ОРК:</p>			
<p>БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:</p>	<p>Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы (17.04.2013 ж. өзгертулермен) Жұмыс өндіруші (прораб) (95)</p>		

Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Су ресурстары және суды пайдалану	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2141-1-004 - Инженер-зерттеуші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Сумен жабдықтау, су бұру жүйелерінде су тазартудың тиімділігін, сенімділігі мен сапасын қамтамасыз ету және арттыру		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Сумен жабдықтау, су бұру жүйелерінде суға химиялық талдау жүргізу үшін дайындық жұмыстарын жүзеге асыру 2. Сумен жабдықтау, су бұру, жылумен жабдықтау жүйелерінде суды химиялық талдау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және жүзеге асыру 3. Сумен жабдықтау, су бұру жүйелерінде суды химиялық талдау бойынша жұмыстарды орындайтын құрылымдық бөлімшеге басшылық жасау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Сумен жабдықтау, су бұру жүйелерінде суға химиялық талдау жүргізу үшін дайындық жұмыстарын жүзеге асыру	Дағды 1: Сумен жабдықтау жүйелеріндегі суды химиялық талдауға арналған аналитикалық жабдықтардың, қондырғылар мен аспаптардың техникалық жай-күйіне тексеру жүргізу	Машықтар:	
		1. Жұмыс орнында жеке қорғаныс құралдарының болуын қамтамасыз ету. 2. Жұмыс орындарының ұтымды жабдықтарын және судың химиялық талдауларын жүргізуге арналған жабдықтарды, жарақтарды, аспаптарды орналастыруды қамтамасыз ету. 3. Зертханалық жабдықтарды, аспаптарды, қондырғыларды мерзімдік тексеруге немесе аттестаттауға уақтылы ұсыну. 4. Судың химиялық талдауларын орындау бойынша зертханалық жабдықтың техникалық жай-күйін диагностикалау және құрылғылар мен аспаптардың жарамдылығын бақылау. 5. Жабдықты пайдаланудан шығару қажеттілігін негіздеу. 6. Суды химиялық талдау бойынша жоспарлы жұмыстарды орындау үшін аспаптарға, құрылғыларға және қорғау құралдарына өтінімдер жасау.	
		Білімдер:	
		1. Судың химиялық талдауларын жүргізуге арналған жабдықтар мен аспаптар. 2. Зертханалық жабдықтар, аспаптар мен қондырғылар. 3. Суды химиялық талдау. 4. Сынақ және калибрлеу зертханаларының құзыреттілігіне қойылатын жалпы талаптар. 5. Коммуналдық сумен жабдықтау, су бұру жүйелерін пайдалану қағидалары. 6. Сумен жабдықтау, су бұру жүйелерінің технологиялық және қосалқы жабдықтарының номенклатурасы.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	

	<p>Дағды 2: Сумен жабдықтау, су бұру, жылумен жабдықтау жүйелерінде Судың химиялық құрамына талдау жүргізу үшін шығыс материалдарын дайындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жаңасын енгізу бойынша ұсыныстар дайындау сумен жабдықтау, су бұру жүйелеріндегі жабдықтар. 2. Зертханалық жабдықтарды, қондырғыларды пайдалану процесінде материалдық-техникалық және энергетикалық ресурстарды пайдалану динамикасын бағалау. 3. Сумен жабдықтау, су бұру жүйелерінде суды химиялық талдаудың үнемді және қауіпсіз әдістерін енгізу бойынша нұсқаулықтар әзірлеу. 4. Біліктілікті арттыру, сертификаттау және аттестаттау кезінде туындайтын проблемалардың шешімін іздеуді жүзеге асыру <p>Кәсіби құзыреттілік.</p> <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Материалдық-техникалық және энергетикалық ресурстар. 2. Суды химиялық талдаудың үнемді және қауіпсіз әдістерін енгізу жөніндегі Нұсқаулық. 3. Іскерлік қарым-қатынас этикасы. 4. Сумен жабдықтау, су бұру жүйелерінде Судың химиялық талдауларын орындау бойынша құрылымдық бөлімшенің өндірістік-шаруашылық қызметінің негіздері. 5. Химиялық зертханада жұмыс істеу ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Еңбек функциясы 2: Сумен жабдықтау, су бұру, жылумен жабдықтау жүйелерінде суды химиялық талдау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және жүзеге асыру</p>	<p>Дағды 1: Сумен жабдықтау, су бұру жүйелерінде суды химиялық талдау процестерін жүргізуді ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сумен жабдықтау, су бұру жүйелері үшін судың зертханалық химиялық талдауларының орындалуына басшылық жасау. 2. Судың химиялық талдауларын орындау кезінде материалдар мен химиялық реагенттерді, реагенттерді үнемді пайдалануды қамтамасыз ету. 3. Сумен жабдықтау, су бұру жүйелерінде Судың химиялық талдауларын орындау бойынша еңбектің озық әдістері мен тәсілдерін енгізуді қамтамасыз ету. 4. Сандық химиялық талдаудың стандартталған әдістемелерінде көрсетілген өлшеу құралдарын пайдалану. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зертханалық суды химиялық талдау. 2. Елді мекендерді сумен жабдықтау, су бұру, жылумен жабдықтау жүйелерін техникалық пайдалану қағидалары. 3. Ауыз суды, техникалық суды су дайындау және тасымалдау ережелері. 4. Ауыз су мақсаттары үшін ыстық суды дайындау, тасымалдау және беру қағидалары шаруашылық-тұрмыстық сумен жабдықтау. 5. Үлгілерді іріктеу ережелері. 6. Судың химиялық талдауларының нәтижелерін есепке алу және құжаттау ережесі. 7. Стандарттау саласындағы нормативтік құқықтық актілер, құжаттама. 8. Өлшеу әдістері (әдістері).
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

<p>Дағды 2: Сумен жабдықтау, су бұру жүйелерінде суды химиялық талдау процестерін жедел талдауды және бақылауды жүзеге асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кәсіби тапсырмаларды орындаудың типтік әдістері мен әдістерін таңдау, талдаулардың тиімділігі мен сапасын бағалау. 2. Таңдау өлшеу құралдары, көмекші және сынақ өлшеу әдістерінің талаптарына сәйкес жабдықтар, сондай-ақ химиялық ыдыстар, реактивтер мен материалдар. 3. Материалдарды, химиялық реагенттерді, химиялық ыдыстарды, жеке қорғаныс құралдарын ұтымды жұмсауды негіздеу. 4. Химиялық реагенттердің дұрыс сақталуы мен сақталуын, реагенттердің ұтымды жұмсалуды бақылау. 5. Химиялық талдаулар сапасының белгіленген нормаларға, техникалық шарттарға, мемлекеттік стандарттарға сәйкестігін тексеру. 6. Пайдаланушы деңгейінде арнайы бағдарламалық жасақтамамен жұмыс жасаңыз. 7. Су үлгілеріне химиялық және физикалық зерттеулер жүргізу. 8. Талдау нәтижелерін өлшеу әдісін көрсете отырып, жұмыс журналдарында және хаттамаларда ресімдеу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өлшеу құралдары, қосалқы және сынақ жабдықтары. 2. Материалдарды ұтымды пайдалану. 3. Химиялық реагенттер, химиялық ыдыстар және жеке қорғаныс құралдары. 4. Химиялық реагенттерді дұрыс сақтау және сақтау. 5. Сынақ зертханаларына қойылатын талаптар. 6. Химиялық реагенттермен, реагенттермен және химиялық заттармен экологиялық қауіпсіз жұмыс істеу ережелері мен талаптары. 7. Суды өңдеу үшін пайдаланылатын реагенттерді сақтау, тасымалдау және қолдану кезіндегі қауіпсіздік ережелері. 8. Еңбек өндірісін және басқаруды ұйымдастыру.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>
<p>Дағды 3: Сумен жабдықтау, су бұру жүйелерінде Судың химиялық талдауларының сапасына технологиялық бақылауды жүзеге асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қоршаған орта мен өндірістік ортаның химиялық және физикалық параметрлерін өлшеу. 2. Бөгде ұйымдардың радиологиялық, микробиологиялық және химиялық талдауларды орындауы үшін ауыз су сынақтарын іріктеуді және жеткізуді жүзеге асыру. 3. Қалалық көрізге шығарар алдында шаруашылық - тұрмыстық және нөсерлі сарқынды суларға химиялық талдау жүргізу. 4. Судың зертханалық химиялық талдауларын жүргізу саласындағы отандық және шетелдік озық тәжірибені зерделеу.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Химиялық және физикалық параметрлер. 2. Рентгенологиялық, микробиологиялық және химиялық талдаулар. 3. Түзету іс-шаралары туралы мәліметтерді көрсете отырып, суды химиялық талдау қорытындылары бойынша құжаттамалық есепті қалыптастыру тәртібі. 4. Суды химиялық талдау сапасына қатысты санитарлық нормалар мен ережелер. 5. Химиялық талдауларды жүргізудің сапа және кезеңділік стандарттары 6. сумен жабдықтау, су бұру жүйелеріндегі су. 7. Суды химиялық талдау әдістері. 8. Отандық және шетелдік ғылым мен техниканың жетістіктері. 9. Арнайы әдебиет және ғылыми-техникалық ақпарат.
<p>Еңбек функциясы 3: Сумен жабдықтау, су бұру жүйелерінде суды химиялық талдау бойынша жұмыстарды орындайтын құрылымдық бөлімшеге басшылық жасау</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p> <p>Дағды 1: Сумен жабдықтау, су бұру жүйелерінде суды химиялық талдау бойынша жұмыстарды орындайтын персоналдың қызметін жедел жоспарлауды жүзеге асыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технологиялық құжаттаманы әзірлеудің заманауи бағдарламалық құралдарын қолдануға ықпал ету. 2. Сумен жабдықтау, су бұру, жылумен жабдықтау саласындағы отандық және шетелдік ғылым мен техниканың даму бағыттарын бағалау. 3. Жұмысты ұйымдастыру кезінде коммуникацияның оңтайлы түрлерін таңдаңыз персоналмен. 4. Толық емес немесе шектеулі ақпарат негізінде шешім қабылдау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құрылымдық бөлімше (химиялық зертхана) туралы ереже. 2. Еңбекті қорғау, өнеркәсіптік және өрт қауіпсіздігі талаптары. 3. Сумен жабдықтау, су бұру жүйелерінде суды химиялық талдауды жүзеге асыратын персоналға қойылатын біліктілік талаптары. 4. Химиялық зертхана қызметкерлеріне еңбекақы төлеу және сыйақы беру ережелері. 5. Есептеу техникасының, коммуникацияның және байланыстың заманауи құралдары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p> <p>Дағды 2: Сумен жабдықтау, су бұру жүйелерінің суды химиялық талдау жөніндегі құрылымдық Бөлімше персоналының қызметін бақылауды ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зертханалық жабдықтың дұрыс жұмыс істеуін бақылау. 2. Сумен жабдықтау, су бұру жүйелерінде Судың химиялық талдауларын жүргізу режимдерінің сақталуын бақылау және режимдерін үйлестіру. 3. Судың химиялық талдауларын жүргізу үшін жабдықты пайдалану. 4. сумен жабдықтау, су бұру жүйелерінде 5. Кәсіби міндеттерді тиімді орындау үшін қажетті ақпаратты іздеуді жүзеге асыру. 6. Персоналдың қызметін құрылымдық бөлімшенің алдына қойылған міндеттерге қол жеткізудің мақсаттары мен тәсілдеріне сүйене отырып ұйымдастыру. 7. Арнайы киімнің, аяқ киімнің, жеке қорғаныс құралдарының дұрыс қолданылуын және олардың есебін бақылау.

		Білімдер:	
		1. Зертханалық жабдықтарды пайдалану. 2. Сумен жабдықтау және су бұру жүйелеріндегі суды химиялық талдау. 3. Қажетті ақпаратты іздеу. 4. Сумен жабдықтау, су бұру жүйелерінде суды химиялық талдауды жүзеге асыратын персоналға қойылатын біліктілік талаптары. 5. Персоналға еңбекақы төлеу және сыйлықақы беру жөніндегі ережелер зертханалар. 6.Еңбекті қорғау талаптары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қойылған міндеттерді шешуге немесе қызметкерлер тобының немесе бөлімшенің қызметінің нәтижесіне жауапкершілік Командада жұмыс істеу		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	(Жаңа өнімдерді) әзірлеу жөніндегі жоба жетекшісі	
17. Кәсіптің карточкасы «Инженер-зерттеуші»:			
Топтың коды:	2141-1		
Қызмет атауының коды:	2141-1-004		
Кәсіптің атауы:	Инженер-зерттеуші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Басшылар, мамандар және басқа да қызметшілер лауазымдарының біліктілік анықтамалығы (17.04.2013 ж. өзгертулермен) Ғылыми қызметкер (255)		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	-	-	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2144-7-008 - Ғылыми қызметкер (ауыл шаруашылығы саласындағы)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Сумен жабдықтау, су бұру және су ресурстарын қорғау жүйелерінің тиімділігін одан әрі арттыру мақсатында ғылыми-зерттеу жұмыстарын ұйымдастыру және жүргізу.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ғылыми (ғылыми - техникалық, инновациялық) жобаны іске асыру шеңберінде зерттеу міндеттерін шешу 2. Ғылыми(ғылыми-техникалық, инновациялық) жобаларды іске асыру шеңберінде зерттеулер және (немесе) әзірлемелер жүргізуді ұйымдастыру 3. Кең кәсіби және қоғамдық өзара іс - қимылы бар жаңа және(немесе) перспективалы ғылыми бағыттар бойынша негізгі ғылыми (ғылыми-техникалық) мамандану шеңберінен шығатын зерттеулер және (немесе) әзірлемелер жүргізуді ұйымдастыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Ғылыми (ғылыми - техникалық, инновациялық) жобаны іске асыру шеңберінде зерттеу			

міндеттерін шешу	Дағды 1: Зерттеу міндеттерін шешу шеңберінде жекелеген тапсырмаларды орындау	Машықтар: 1. Зерттеу мәселелерін шешу үшін ақпараттық іздеу жүргізу. 2. Жүргізілетін зерттеулер және(немесе) әзірлемелер тақырыбы бойынша ақпараттық ресурстарды, ғылыми, тәжірибелік-эксперименттік және аспаптық базаларды пайдалану. 3. Зерттеу мәселелерін шешу барысында алынған нәтижелерді тұжырымдау.
		Білімдер: 1. Жүргізілетін зерттеулер және (немесе) әзірлемелер тақырыбы бойынша зерттеу міндеттерін шешу әдістері мен тәсілдері. 2. Ғылыми, тәжірибелік-эксперименттік және аспаптық базалар. 3. Жүргізілетін зерттеулер және(немесе) әзірлемелер тақырыбы бойынша ақпараттық ресурстарды, ғылыми, тәжірибелік-эксперименттік және аспаптық база объектілерін пайдалануға қойылатын нормативтік және техникалық талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Кәсіби қоғамдастыққа ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерді ұсыну	Машықтар: 1. Рецензияланатын ғылыми басылымдарда Жарияланымдар нысанында ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерді ұсыну. 2. Ғылыми (ғылыми-практикалық) іс-шараларда ғылыми пікірталастар өткізу.
		Білімдер: 1. Авторлық құқық негіздері. 2. Рецензияланатын ғылыми басылымдарда ғылыми жарияланымдарды ресімдеуге қойылатын талаптар. 3. Ғылыми мамандандыру саласындағы ғылыми пікірталастар деңгейінде шет тілі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 3: Жекелеген зерттеу міндеттерін шешуге бағытталған зерттеулер жүргізу	Машықтар: 1. Зерттеу мәселелерін шешудің әдістері мен тәсілдерін талдау. 2. Зерттеу міндеттерін тұжырымдау. 3. Жүргізілетін зерттеулер және(немесе) әзірлемелер тақырыбы бойынша ақпараттық ресурстарды, ғылыми, тәжірибелік-эксперименттік және аспаптық базаларды пайдалану. 4. Зерттеу мәселелерін шешу барысында алынған нәтижелерді тұжырымдау.
		Білімдер: 1. Жүргізілетін зерттеулер және (немесе) әзірлемелер тақырыбы бойынша зерттеу міндеттерін шешу әдістері мен тәсілдері. 2. Жүргізілетін зерттеулер және (немесе) әзірлемелер тақырыбы бойынша зерттеу міндеттерін шешудің қалыптасқан практикасы. 3. Жүргізілетін зерттеулер және(немесе) әзірлемелер тақырыбы бойынша ақпараттық ресурстарды, ғылыми, тәжірибелік-эксперименттік және аспаптық база объектілерін пайдалануға қойылатын нормативтік және техникалық талаптар. 4. Ғылым мен техникада қолданылатын ақпараттық және мультимедиялық технологиялар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Еңбек функциясы 2:	

Ғылыми(ғылыми-техникалық, инновациялық) жобаларды іске асыру шеңберінде зерттеулер және (немесе) әзірлемелер жүргізуді ұйымдастыру	<p>Дағды 1: Өзара байланысты зерттеу міндеттерінің кешенін шешу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зерттеудің міндеттерін тұжырымдау және оны жүргізу процесін жоспарлау. 2. Жүргізілетін зерттеулер және(немесе) әзірлемелер тақырыбы бойынша ақпараттық ресурстарды, ғылыми, тәжірибелік-эксперименттік және аспаптық базаларды пайдалану. 3. Зерттеу мәселелерінің шешімдерін талдау, синтездеу және оңтайландыру. 4. Практикалық маңызы бар ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерді анықтау.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зерттеулерді және (немесе) әзірлемелерді жоспарлау және ұйымдастыру әдістері мен құралдары. 2. Жүргізілетін зерттеулер және (немесе) әзірлемелер тақырыбы бойынша ғылыми проблемалар, озық, бірегей әзірлемелер. 3. Жүргізілетін зерттеулер және(немесе) әзірлемелер тақырыбы бойынша ақпараттық ресурстарды, ғылыми, тәжірибелік-эксперименттік және аспаптық база объектілерін пайдалануға қойылатын нормативтік және техникалық талаптар. 4. Ғылым мен техникада қолданылатын ақпараттық және мультимедиялық технологиялар.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	-
	<p>Дағды 2: Зерттеу міндеттерін шешу үшін ғылыми ұжымды қалыптастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зерттеу міндеттеріне сәйкес орындаушылардың шығармашылық қабілеттерін тану. 2. Зерттеу міндеттерін тұжырымдау. 3. Зерттеу процесін жоспарлау.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қазақстан Республикасының ғылым саласындағы еңбек заңнамасы. 2. Қазақстан Республикасындағы еңбекті қорғау ережелері мен нормалары. 3. Қазақстан Республикасының Білім беру стандарттарына сәйкес ғылыми мамандандыру саласындағы жоғары білімнің барлық деңгейлерінің түлектеріне қойылатын талаптар.
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	-	
<p>Дағды 3: Ғылыми ұжымның құзыреттілігін дамыту</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұжымдық ғылыми-зерттеу жұмыстарын ұйымдастыру. 2. Біліктілігі төмен жұмысшылардың кәсіби дамуын бағалау. 	
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ғылыми-педагогикалық қызметтің негіздері. 2. Жүргізілетін зерттеулер және (немесе) әзірлемелер тақырыбы бойынша зерттеу міндеттерін шешудің қалыптасқан практикасы. 3. Жүргізілетін зерттеулер және (немесе) әзірлемелер тақырыбы бойынша қызметкерлерді даярлау және қайта даярлау нысандары мен тәсілдері. 	
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	-	
<p>Дағды 4: Ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерге сараптама жүргізу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерді бағалаудың негізгі критерийлерін анықтау. 2. Нақты тақырып бойынша зерттеулердің даму перспективаларын талдау. 	

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ғылыми мамандандыру саласындағы зерттеу сұраулары. 2. Жүргізілетін зерттеулер және (немесе) әзірлемелер тақырыбы бойынша зерттеу міндеттерін шешудің қалыптасқан практикасы.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 5: Әлеуетті тұтынушыларға ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерді ұсыну</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зияткерлік қызмет нәтижелеріне құқықтарды практикалық пайдаланудың және (немесе) билік етудің әртүрлі нұсқаларының артықшылықтарын бағалау. 2. Рецензияланатын ғылыми басылымдарда Жарияланымдар және ғылыми (ғылыми-практикалық) іс-шараларда баяндамалар нысанында ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерді ұсыну. 3. Ғылыми (ғылыми-практикалық) іс-шараларда ғылыми пікірталастар өткізу. 4. Ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелердің әлеуетті тұтынушыларын анықтау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зияткерлік қызмет нәтижелеріне құқықтарды басқару негіздері. 2. Рецензияланатын ғылыми басылымдарда ғылыми жарияланымдарды ресімдеуге қойылатын талаптар. 3. Отандық және шетелдік деректер базаларында және есепке алу жүйелерінде ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерді ұсынуға қойылатын талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Еңбек функциясы 3: Кең кәсіби және қоғамдық өзара іс - қимылы бар жаңа және(немесе) перспективалы ғылыми бағыттар бойынша негізгі ғылыми (ғылыми-техникалық) мамандану шеңберінен шығатын зерттеулер және (немесе) әзірлемелер жүргізуді ұйымдастыру</p>	<p>Дағды 1: Жетекші ғылыми ұжымдардың жаңа және (немесе) перспективалы ғылыми бағыттар бойынша алған ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерін қорыту</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теориялық және әдіснамалық талдау жүргізу. 2. Бір-бірімен байланысты немесе екіншісінен туындайтын құбылыстар мен процестерді талдаңыз. 3. Зерттеудің міндеттерін тұжырымдау және тартылған орындаушылар ұжымдарының қатысуымен оны өткізу процесін жоспарлау. 4. Зерттеу мәселелерінің шешімдерін талдау, синтездеу және оңтайландыру. 5. Зерттеу нәтижелерінің қоғам үшін ерекше маңызды қасиеттерін бөліп көрсету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ғылыми зерттеулерді және (немесе) әзірлемелерді жоспарлаудың, ұйымдастырудың, жүргізудің және енгізудің жаңа әдістері, құралдары мен практикасы. 2. Жаңа және (немесе) перспективалы ғылыми бағыттар бойынша жаңа жетістіктер. 3. Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық даму бағыттары. 4. Отандық және шетелдік жетекші зертханалар және (немесе) ғылыми жабдықтарды ұжымдық пайдалану орталықтары және (немесе) жаңа және (немесе) перспективалы ғылыми бағыттар бойынша бірегей ғылыми қондырғылар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 2: Жаңа және (немесе) перспективалы ғылыми бағыттарды дамыту мақсатында ұзақ мерзімді әріптестік қатынастарды және (немесе) консорциумдарды</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жекелеген ғалымдардың және (немесе) орындаушылар ұжымдарының ғылыми бағыттарды дамытуға қосқан ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерінің үлесін бағалау. 2. Тартылған орындаушылар ұжымдарының қатысуымен зерттеу жүргізу процесін үйлестіру.

қалыптастыру	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қазақстан Республикасының ғылым саласындағы еңбек заңнамасы. 2. Қазақстан Республикасында еңбекті ұйымдастыру, еңбекті қорғау ережелері мен нормалары. 3. Жаңа және (немесе) перспективалы ғылыми бағыттар бойынша жаңа жетістіктер. 4. Зерттеушілер және (немесе) зерттеулер мен әзірлемелерді орындайтын ұйымдар туралы мәліметтерді қамтитын ақпараттық ресурстар. 5. Қазақстан Республикасының зерттеулер мен әзірлемелер саласында жұмыс істейтін персоналдың біліктілігіне қойылатын талаптар.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Дағды 3: Болашақ мамандықтардың бейнесін және ғылым мен технологияның жаңа бағыттарын дамыту үшін қажетті мамандардың құзыреттеріне қойылатын талаптарды қалыптастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ақпаратты жоғары ғылыми-әдістемелік деңгейде беру. 2. Ұжымдық ғылыми-зерттеу жұмыстарын ұйымдастыру. 3. Жоғары білікті ғылыми кадрлардың кәсіби дамуын бағалау. 4. Ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерді ғылыми - танымал нысанда ұсыну. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ұжымдық жұмысты ұйымдастыру негіздері. 2. Жаңа және (немесе) перспективалы ғылыми бағыттар бойынша жаңа жетістіктер. 3. Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық даму бағыттары. 4. Қазақстан Республикасының ғылыми-технологиялық даму деңгейі. 5. Ғылыми зерттеулерді және (немесе) әзірлемелерді жоспарлаудың, ұйымдастырудың, жүргізудің және енгізудің жаңа әдістері, құралдары мен практикасы.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Дағды 4: Ғылыми (ғылыми-техникалық, инновациялық) бағдарламаларды сараптау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жаңа білімді қолдану аясын анықтаңыз. 2. Жаңа және (немесе) перспективалы ғылыми бағыттар бойынша жаңа жетістіктерге сараптамалық бағалау жүргізу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мемлекет, бизнес және қоғам тарапынан зерттеу сұраулары. 2. Қазақстан Республикасының әлеуметтік-экономикалық даму бағыттары. 3. Қазақстан Республикасының ғылыми-технологиялық даму деңгейі. 4. Жаңа және (немесе) перспективалы ғылыми бағыттар бойынша жаңа жетістіктер.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 5: Жаңа және (немесе) перспективалы ғылыми бағыттарды дамыту нәтижесінде ғылымда, әлеуметтік-экономикалық жүйеде және қоғамда ықтимал өзгерістерді танымал ету	Машықтар:	
		1. Зерттеу нәтижелерінің қоғам үшін ерекше маңызды қасиеттерін бөліп көрсету. 2. Жетекші рецензияланатын ғылыми басылымдарда Жарияланымдар нысанында ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерді ұсыну. 3. Ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерді ғылыми - танымал нысанда және ғылыми (ғылыми-практикалық) іс-шараларда ұсыну. 4. Ақпаратты жоғары ғылыми-әдістемелік деңгейде беру. 5. Ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелердің әлеуетті тұтынушыларын анықтау.	
		Білімдер:	
		1. Қазақстан Республикасындағы және әлемдегі өзекті әлеуметтік (әлеуметтік-экономикалық, әлеуметтік-мәдени) проблемалар. 2. Зияткерлік қызмет нәтижелеріне құқықтарды басқару негіздері. 3. Рецензияланатын ғылыми басылымдарда ғылыми жарияланымдарды ресімдеуге қойылатын талаптар. 4. Отандық және шетелдік деректер базаларында және есепке алу жүйелерінде ғылыми (ғылыми-техникалық) нәтижелерді ұсынуға қойылатын талаптар.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Қойылған міндеттерді шешуге немесе қызметкерлер тобының немесе бөлімшенің қызметінің нәтижесіне жауапкершілік Тұлғааралық қарым-қатынас Сын мен өзін-өзі сынау қабілеті Командада жұмыс істеу		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Су торабының (шлюздің) бастығы	
18. Кәсіптің карточкасы «Әзірлеу(жаңа өнімдерді) жөніндегі басшы»:			
Топтың коды:	1233-0		
Қызмет атауының коды:	1233-0-016		
Кәсіптің атауы:	Әзірлеу(жаңа өнімдерді) жөніндегі басшы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	7		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары. ҚР АШМ 21.08.2019 ж. №307 бұйрығымен Параграф 1. Ауыл шаруашылығы саласындағы ұйымның (филиалдың) басшысы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандық: Су ресурстары және суды пайдалану	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1210-0-028 - Кәсіпорын директоры		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Менеджменттің заманауи әдістерін қолдана отырып, оның сәтті жұмыс істеуі және тұрақты дамуы үшін кәсіпорынды басқару.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кәсіпорындардың қызметін басқару 2. Кәсіпорынның стратегиясын әзірлеуді ұйымдастыру 3. Кәсіпорын стратегиясын іске асыруды ұйымдастыру 4. Кәсіпорындардың қызметіне мониторинг пен бағалауды жүзеге асыру
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Кәсіпорындардың қызметін басқару	Дағды 1: Кәсіпорынның сыртқы ортасы мен ішкі ортасын талдау	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Жағдайды талдау. 2. Жеке процедуралардың тиімділігін бағалау. 3. Жауапкершілікті беру. 4. Стандартты емес жағдайларда шешім қабылдау. 5. Проблемалық мәселелерді шешу. 6. Оқиғалардың дамуын болжау. 7. Тәуекелдерді бағалау.
		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Кәсіпорындардың өндірістік қызметінің ерекшелігі. 2. Сыртқы ортаны бақылау принциптері, әдістері, технологиялары. 3. Сыртқы ортаны талдау әдістері. 4. Елдегі және шетелдегі саяси, құқықтық, әлеуметтік-мәдени, экономикалық, технологиялық ахуалдың даму заңдылықтары. 5. Кәсіпорынға әсер ететін қоршаған орта факторларын талдаудың принциптері, әдістері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Сыртқы ортаны және ішкі ортаны есепке алу	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Жағдайды бағалау. 2. Проблемалық мәселелерді шешу. 3. Оқиғалардың дамуын болжау. 4. Бірнеше көздерден ақпаратты іздеу және өңдеу.
		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Саланың ерекшелігі. 2. Мүдделі тараптардың мүдделері салалары. 3. Ұйымның барлық қызметкерлерінің ұйымдастырушылық мәдениеттің нормалары мен ережелерін қабылдауын қамтамасыз ету принциптері, әдістері, технологиялары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Кәсіпорынның стратегиясын әзірлеуді ұйымдастыру	Дағды 1: Кәсіпорынның жалпы стратегиясын әзірлеу	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Ақпаратты синтездеу. 2. Қызмет нәтижелері мен тәуекелдерді бағалау. 3. Проблемалық мәселелерді шешу. 4. Оқиғалардың дамуын болжау.
		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Барлық мүдделі топтар арасында кәсіпорынның миссиясына, стратегиялық мақсаттарына қатысты бірауыздылықты қамтамасыз ету әдістері, технологиялары. 2. Кәсіпорынды дамытудың стратегиялық басымдықтарын анықтау принциптері. 3. Кәсіпорынның қысқа, орта, ұзақ мерзімді стратегиялық міндеттерін анықтау технологиялары. 4. Стратегиялық жоспарды әзірлеу әдістері мен технологиялары. 5. Стратегиялық міндеттерді шешу үшін қажетті ресурстарды анықтау технологиялары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 2: Кәсіпорынның бизнес-жоспарын әзірлеуге басшылық ету	Машықтар: 1. Қызметті жоспарлау. 2. Қызмет нәтижелерін бағалау. 3. Оқиғалардың дамуын болжау. 4. Бағыныштыларды ынталандыру.
		Білімдер: 1. Кәсіпорынның өндірістік қызметінің ерекшелігі. 2. Бизнес-жоспарды іске асыру үшін уақыт пен ресурстарды анықтау құралдары мен технологиялары. 3. Бизнесіні жоспарлау әдістемесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Еңбек функциясы 3: Кәсіпорын стратегиясын іске асыруды ұйымдастыру	Дағды 1: Ресурстарды таңдау және оларды бөлу
		Білімдер: 1. Саланың ерекшелігі. 2. Кәсіпорындардың ресурстарға қажеттілігін бағалау әдістері, технологиялары, құралдары. 3. Ресурстарды жоспарлау принциптері мен технологиялары. 4. Ресурстарды пайдалану тиімділігінің критерийлерін анықтау әдістемесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Кәсіпорынның құндылықтарын, мәдениетін, жалпы саясатын қалыптастыру	Машықтар: 1. Бағыныштыларды ынталандыру. 2. Жоспарларды, жобаларды, қызмет нәтижелерін, жекелеген рәсімдердің тиімділігін, жағдайды бағалау. 3. Жанжалды жағдайлардың алдын алу және шешу. 4. Оқиғалардың дамуын болжау. 5. Өзін-өзі басқару және уақытты басқару(уақытты басқару).
		Білімдер: 1. Ұйымдастырушылық мәдениеттің құндылықтарын, нормалары мен ережелерін әзірлеу құралдары. 2. Ұйымдастыру мәдениетінің нормалары мен ережелерінің сақталуын бақылау құралдары. 3. Іскерлік қарым-қатынас этикасы. 4. Жанжалдарды шешу принциптері. 5. Бағыныштылардың қызмет стандарттарын анықтау әдістері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 3: Ұйымдық құрылымды, жеке саясаттар мен рәсімдерді әзірлеу	Машықтар: 1. Қызметті жоспарлау. 2. Жанжалды жағдайлардың алдын алу және шешу. 3. Оқиғалардың дамуын болжау. 4. Ақпаратты бірнеше көздерден синтездеу. 5. Жұмыс күшіне сапалы талдау жүргізу (әлеует, мотивация, ұтқырлық).

		Білімдер: 1. Стратегиялық міндеттерді шешуге барабар ұйымның құрылымын анықтау әдістері. 2. Кәсіпорынның қызметін реттейтін құжаттарды әзірлеу және бекіту механизмі. 3. Бақылау формалары, әдістері, принциптері. Бақылау функцияларын іске асыру механизмі. 4. Сыртқы әлеммен тиімді байланыс принциптері, әдістері, технологиялары. 5. БАҚ өкілдерімен және қоғамдық ұйымдармен өзара іс-қимыл ерекшеліктері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 4: Кәсіпорындардың қызметіне мониторинг пен бағалауды жүзеге асыру	Дағды 1: Кәсіпорындардың қызметіне Мониторинг және бағалау	Машықтар: 1. Жағдайды, қызмет нәтижелерін, жекелеген рәсімдердің тиімділігін бағалау. 2. Ақпаратты бірнеше көздерден синтездеу. 3. Жоспарлардың орындалу дәрежесін, ұйымдық мәдениет нормалары мен ережелерінің сақталуын, ресурстарды пайдаланудың тиімділігін бағалау.
		Білімдер: 1. Кәсіпорынның қызметін сипаттайтын деректерді жинау мен өңдеудің тиімді жүйелерін ұйымдастыру технологиясы. 2. Ұйымның негізгі өндірістік-экономикалық көрсеткіштерін бәсекелестердің қызметін сипаттайтын ұқсас көрсеткіштермен салыстыру әдістері. 3. Жоспарлар мен болжамдардың орындалуын талдау принциптері, әдістері, технологиялары, құралдары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Кәсіпорындар қызметінің нәтижелері туралы есептерді дайындау	Машықтар: 1 өзін-өзі басқару және уақытты басқару (уақытты басқару). 2. Жағдайды, қызмет нәтижелерін, жекелеген рәсімдердің тиімділігін бағалау. 3. Қызметті жоспарлау.
		Білімдер: 1. Әр түрлі мүдделі тараптар үшін ұйымның қызметі туралы есептерді дайындау технологиясы. 2. Билік органдарына және басқа да мүдделі тараптарға есеп беру тәртібі.
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Бейімделу Өзгеріске ұмтылу Коммуникативтілік Нәтижеге назар аудару Кәсіпкерлік Позитивті мінез-құлық қоймасы	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	8	Бас директор

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

19. Мемлекеттік органның атауы:

Қазақстан Республикасының Су ресурстары және ирригация министрлігі

Орындаушы:

20. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

"Агроөнеркәсіптік қауымдастықтар кешені" консорциумы

Орындаушылар:

Койшибаева Г.Д., +7 (707) 280 05 79, Gul.koishibaeva@mail.ru

Серимбетов А., +7 (700) 664 73 75, aserimbetov@inbox.ru

Малибеков А.К., +7 (775) 900 02 30, malibek_a@mail.ru

Шотан С.И., +7 (701) 376 37 18, shotanov@inbox.ru

Нурмаганбетов Д.Ш., +7 (777) 044 99 55, demessin.nur@mail.ru

21. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес:

22. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: -

23. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -

24. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: версия 2, 2023 г.

25. Болжалды қайта қарау күні: 01.12.2026 г.